

*BAB*  
*KEEMPAT*

## **BAB KEEMPAT**

### **ANALISIS TENTANG ANUTAN AGAMA DI KALANGAN ORANG ASLI BROGA**

#### **4.1 Pendahuluan**

Orang Asli di Semenanjung Tanah Melayu kebanyakannya masih kekal dengan kepercayaan animisme. Namun demikian, golongan pendakwah yang masuk ke kawasan petempatan mereka telah mendedahkan kepada mereka agama-agama dan kepercayaan baru. Agama-agama seperti Islam dan Kristian telah menjadi pilihan baru menggantikan kepercayaan tradisi yang menjadi pegangan mereka sejak turun-temurun. Penerimaan terhadap agama-agama baru ini telah merubah cara berfikir dan tanggapan mereka terhadap konsep-konsep keagamaan dan kepercayaan sebelumnya.

#### **4.2 Penerimaan Agama Islam di Kalangan Orang Asli**

Sejarah kegiatan dakwah Islamiyah di kalangan Orang Asli Semenanjung Malaysia dikatakan berpunca daripada hasil usaha Muhammad Salam bin Ahmad al-Badwi di negeri Perak. Akhbar *Saudara* bertarikh 6 Mei 1936 mencatatkan bahawa beliau telah berusaha bersungguh-sungguh dengan penuh keikhlasan menyeru Orang Asli untuk memeluk agama Islam. Hasil usaha dakwahnya, beliau telah berjaya mengislamkan seramai seratus lebih Orang Asli di Perak :

“ Pada hadrat al-Fadzil Tuan Qadi itu yang telah bersungguh-sungguh mengorbankan dirinya dengan ikhlasnya pada menasihatkan sakai-sakai rimba di daerah Gong Teluk Anson itu yang permulaan usahanya tuan yang berbahagia daripada tarikh 1hb Ogos 1933 hingga pada masa ini masih lagi bersungguh-sungguhnya tuan itu menjalankan tadbirnya dengan perjalanan nasihat yang lemah lembut dan tahan tuan itu bersusah-susah payah di dalam hutan rimba dan beberapa jua sengsaranya yang telah didapatnya olehnya melainkan ia sabar serta tawakkal jua sebagaimana kata hakikat yang tersebut di atas itu, lantaran itu mudah-mudahan pada masa ini didapati sakai-sakai hutan rimba yang tersebut itu yang telah memeluk agama Islam itu yang sebenar dengan ikhlas hati mereka itu pada memasuki ada berjumlah 100 lebih umatnya.”<sup>1</sup>

Usaha awal dakwah Islamiyah di kalangan Orang Asli ini mendapat sambutan baik. Pada tahun 1940, seramai 300 Orang Asli telah memeluk agama Islam di negeri Perak.<sup>2</sup>

Berdasarkan banci yang dilakukan oleh JHEOA Daerah Hulu Langat, Selangor, terdapat seramai 16 Orang Asli yang telah menganuti agama Islam di Broga.<sup>3</sup> Bilangan ini adalah 10.5 % daripada keseluruhan penduduk Orang Asli Broga. Berdasarkan jumlah ini, dapatlah disimpulkan bahawa penerimaan agama Islam di kalangan masyarakat Orang Asli Broga kurang menggalakkan. Hasil kaji selidik yang dilakukan, terdapat beberapa faktor penyebab berlakunya keadaan sedemikian.

---

<sup>1</sup> Akhbar *Saudara* bertarikh 6 Mei 1936 , ‘Sakai-sakai yang memeluk agama Islam.’, Bil. 609, The Jelutong Press, Penang, hlm. 2 & 3

<sup>2</sup> Mahani Musa, “Orang Asli di Tanah Melayu : Satu Evolusi Hubungan dengan Pemerintah dan Masyarakat Luar dari Akhir Abad ke-19 hingga 1960-an.” dalam *Jurnal Ilmu Kemasyarakatan*, Jil. 3, Pusat Pengajian Ilmu Kemanusiaan, Universiti Sains Malaysia, Pulau Pinang, 1996, hlm. 64

<sup>3</sup> Sila Lihat Lampiran D.

#### 4.2.1 Sebab-Sebab Penerimaan

Faktor perkahwinan dengan Orang Melayu Islam adalah faktor utama penerimaan sebilangan kecil daripada mereka yang memeluk agama Islam di kalangan Orang Asli Broga. Daripada empat buah keluarga yang menganuti agama Islam di Kampung Orang Asli Broga, dua orang daripadanya menerima agama Islam dengan cara perkahwinan. Mereka adalah Puan Sakdiah binti Tambun<sup>4</sup> dan Puan Suzi binti Adan atau nama Islamnya Siti Aishah binti Abdullah.<sup>5</sup> Mereka menganuti agama Islam setelah berkahwin dengan suami mereka yang beragama Islam dari bangsa Melayu.

Sementara itu, usaha dakwah yang dilakukan oleh Penggerak Masyarakat JAKIM, iaitu Puan Rozita binti Man dan suaminya Encik Hamzah bin Abdullah<sup>6</sup> juga merupakan salah satu faktor penerimaan Islam sebagai anutan di kalangan Orang Asli Broga. Hasil usaha dakwah secara berterusan dan pergaulan serta sikap ramah mesra dengan masyarakat Orang Asli Broga, Puan Rozita dan suaminya berjaya menyakin dan mengislamkan keluarga Rahim bin Jaya,<sup>7</sup> isteri dan anak-anaknya.

---

<sup>4</sup> Puan Sakdiah menganuti agama Islam pada tahun 1993 apabila mendirikan rumahtangga dengan Encik Muhammad Zin bin Jamadin yang berbangsa Melayu. Beliau pada asalnya berkepercayaan animisme.

<sup>5</sup> Puan Suzi menganuti agama Islam pada 18 Februari 1999. Beliau pada asalnya menganuti agama Kristian dan mendapat tentangan dari keluarganya dan Orang Asli Kristian di Broga apabila beliau ingin mendirikan rumahtangga dengan suaminya, Encik Haslan bin Abu Bakar dan seterusnya memeluk agama Islam sebagai anutan.

<sup>6</sup> Encik Hamzah bin Abdullah adalah Penggerak Masyarakat Orang Asli di Kampung Orang Asli Pangsun, Hulu Langat, Selangor; Darul Ehsan.

<sup>7</sup> Encik Rahim bin Jaya berasal dari Perak dan dari suku bangsa Jakun. Beliau berkahwin dengan Syila binti Johos, anak Tok Jenang. Mereka diislamkan pada 14 Mei 1998. Mereka telah dikurniakan lima orang anak iaitu Rezal, Rezam, Roeza, Rozaki dan Rohasima. Rezal dan Rezam bersekolah di Bangsar, Kuala Lumpur dan tinggal di Asrama Darul Falah ( ASDAF ), Persatuan Kebajikan Islam Malaysia ( PERKIM ), Jalan Changkat Persekutuan, Kuala Lumpur.

Selain daripada itu, faktor penerimaan hidayah Allah S.W.T melalui mimpi juga menjadi penyebab agama Islam diterima sebagai pegangan dan anutan. Johos bin Sibas atau nama Islamnya, Johos bin Abdullah, Tok Jenang Kampung Orang Asli Broga, menerima alamat mimpi yang menyuruhnya bertaubat dan memeluk agama Islam. Selepas mengalami mimpi tersebut, beliau tidak memakan makanan yang dilarang dalam agama Islam seperti daging khinzir, tupai, monyet dan sebagainya selama sebulan. Seterusnya, beliau menceritakan kepada isteri beliau tentang mimpi tersebut dan menganjurkan kepada isteri dan anak-anaknya untuk memeluk agama Islam bersama-sama beliau. Selepas tiga tahun mempelajari selok belok agama Islam secara bersendirian, beliau telah mengambil keputusan untuk memeluk agama Islam secara rasmi pada 14 Mei 1998.<sup>8</sup>

#### **4.2.2 Sebab-Sebab Penolakan**

Kajian berkenaan dengan Orang Asli yang menyentuh tentang sebab-sebab penolakan mereka terhadap agama Islam telah banyak dilakukan oleh sarjana tempatan, mahu pun pihak JHEOA. Menurut Iskandar Carey, antara faktor penyebabnya adalah kerana kelemahan dalam soal pentadbiran Orang Asli. Pentadbiran Jabatan Agama Islam Negeri yang diuruskan secara berasingan daripada pentadbiran Kerajaan Pusat telah menyulitkan usaha dakwah kepada Orang Asli. Menurut beliau, hanya beberapa Jabatan Agama Islam sahaja yang

---

<sup>8</sup> Temubual dengan Johos bin Sibas atau nama Islamnya Johos Abdullah, Tok Jenang Perkampungan Orang Asli Broga, Mukim Hulu Langat di kediamannya di Broga pada 8 September 2000.

aktif melaksanakan usaha dakwah di kalangan Orang Asli seperti Jabatan Agama Islam Negeri Perak dan Johor.<sup>9</sup>

Selain itu juga, kekurangan peruntukan kewangan di Jabatan Agama Islam Negeri dikenal pasti telah memberi kesan terhadap aktiviti dakwah. Bantuan kebajikan, bantuan pendidikan dan rawatan terhadap Orang Asli tidak dapat dilakukan secara berkesan. Guru agama yang ditugaskan juga dibayar gaji yang murah. Mereka juga dikatakan tidak mengetahui secara mendalam budaya hidup Orang Asli dan cara pendekatan dakwah yang terbaik kepada Orang Asli.<sup>10</sup>

Di samping itu juga, faktor seperti kena berkhatan, halangan pemakanan yang diharamkan kepada pemeluk agama Islam, keperluan ibadat sembahyang yang memerlukan mereka tahu Bahasa Arab menjadi punca penolakan Orang Asli untuk memeluk agama Islam.<sup>11</sup> Penekanan amalan berkhatan selepas memeluk agama Islam, walaupun ia bukan sesuatu yang wajib dilakukan, membuatkan Orang Asli takut dan semakin menjauhkan diri untuk menerima agama Islam sebagai anutan.<sup>12</sup> Selain itu, berpuasa sebulan pada bulan Ramadan juga dirasakan oleh Orang Asli sebagai sesuatu yang membebankan. Keengganan para pendakwah untuk tinggal bersama-sama Orang Asli di kawasan pedalaman juga merencatkan usaha pengislaman di kalangan mereka.<sup>13</sup>

---

<sup>9</sup> Iskandar Carey, "The Religious Problem Among the Orang Asli.", *Journal of the Malaysian Branch Royal Asiatic Society (JMBRAS)*, Jil. XLIII, Bahagian. 1, No. 217, 1970, hlm. 156 & 157

<sup>10</sup> *Ibid.*

<sup>11</sup> *Ibid.*

<sup>12</sup> Lim Hin Fui, *Orang Asli, Forest and Development*, Forest Research Institute Malaysia (FRIM), KL, 1997, hlm. 60

<sup>13</sup> *Ibid.*

Perbezaan budaya dalam soal perkahwinan dan peraturan perceraian juga menjadi penyebab keengganan Orang Asli untuk menganuti agama Islam.<sup>14</sup> Di samping itu juga, sebilangan Orang Melayu yang beranggapan negatif terhadap Orang Asli dengan menganggap mereka sebagai kanak-kanak serta suku bangsa yang pengotor dan liar juga menjadi faktor kerenganggan hubungan Orang Asli dengan bangsa Melayu yang beragama Islam. Hal ini menyebabkan mereka tidak berminat untuk menganuti agama Islam.<sup>15</sup> Sikap Orang Melayu yang menganggap Orang Asli sebagai orang asing daripada kelompok mereka kerana mereka tidak beragama Islam turut menjadi jarak pemisah di antara kedua-dua kaum tersebut.<sup>16</sup>

Bagi mengatasi masalah di atas, usaha membetulkan tanggapan salah Orang Asli terhadap agama Islam perlu dipertingkatkan oleh semua pihak yang terlibat dengan dakwah Orang Asli. Menurut Iskandar Carey, aspek-aspek positif Islam harus ditonjolkan dan diberitahu kepada Orang Asli. Amalan berkhatah misalnya, tidak harus ditekankan perlaksanaannya kepada Orang Asli dewasa yang baru memeluk agama Islam. Amalan berkhatah biarlah dimulakan di peringkat anak-anak mereka.<sup>17</sup> Dakwah kepada mereka harus mengambil konsep memudahkan sesuai dengan firman Allah S.W.T<sup>18</sup> :

---

<sup>14</sup> Wazir Jahan Karim, " Malaysia's Indigenous Minorities : Discrepancies between Nation-Building and Ethnic Consciousness " dalam Razha Rashid ( ed. ) , *Indigenous Minorities of Peninsular Malaysia : Selected Issues and Ethnographies*, Intersocietal and Scientific Sdn. Bhd. ( INAS ) , Kuala Lumpur, 1995, hlm. 28

<sup>15</sup> Temubual dengan Encik Md. Daud bin Hj. Md. Zain, Pegawai Hal Ehwal Orang Asli Daerah Hulu Langat 2000 di Pejabat JHEOA Daerah Hulu Langat pada 5 Mei 2000.

<sup>16</sup> Zainal Abidin Borhan, " Orang Asli Malaysia Barat " dalam *Malaysia Masa Kini*, Khoo Kay Kim, *et al.*, Persatuan Sejarah Malaysia, Kuala Lumpur, 1984, hlm. 140 & 141

<sup>17</sup> Iskandar Carey, *op. cit.*, *JMBRAS*, hlm. 157

<sup>18</sup> *Sūrah al-Baqarah* ayat 185

يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ

Terjemahannya : “... Allah mengkehendaki kamu beroleh kemudahan, dan Ia tidak mengkehendaki kamu menanggung kesukaran .”

Rasulullah s.a.w juga pernah berpesan kepada sahabat-sahabatnya supaya melayan orang yang baru memeluk Islam dengan baik. Sabda baginda, maksudnya :

“ Hendaklah kamu permudahkan dan jangan menyusahkan.”<sup>19</sup>

Selain daripada itu juga, hasil soal selidik yang dijalankan oleh penulis, terdapat di kalangan sesetengah Orang Asli yang menolak untuk memeluk agama Islam dan masih kekal dalam kepercayaan animisme telah keliru dan salah faham serta beranggapan bahawa semua agama adalah sama dan menyeru penganutnya berbuat kebaikan dan melarang melakukan kejahatan. Mereka merasakan tidak perlu untuk menganuti agama Islam kerana tradisi kepercayaan nenek moyang mereka juga turut mengawal tata cara kehidupan mereka supaya berlaku baik sesama manusia dan kepada alam semulajadi.

---

<sup>19</sup> Ibn Hajar al-Asqalānī, *Fath al-Bārī bi Syarḥ Ṣaḥīḥ al-Bukhārī*, Jil. 1, Dār al-Fikr, Beirut, 1979, hlm. 163

#### 4.3 Penerimaan Agama Kristian di Kalangan Orang Asli

Kegiatan mubaligh Kristian di kalangan Orang Asli telah bermula semenjak tahun 1841. Seorang paderi dari keturunan Perancis yang bernama Father M. Borie telah menjalankan kegiatan mubalighnya di kalangan orang Mantra di Melaka. Beliau telah menawarkan perkhidmatan kemanusiaan seperti pendidikan dan perubatan. Di samping itu juga, beliau turut mengenalkan kepada Orang Asli pengetahuan agama Kristian.<sup>20</sup>

Kegiatan mubaligh Kristian khususnya daripada mazhab Methodist di kalangan Orang Asli mula menjadi lebih tersusun selepas tahun 1930. Mereka menggunakan bahasa tempatan untuk menarik minat Orang Asli kepada ajaran agama Kristian. Pada tahun 1931, Alexander Simanjuntak dari keturunan Batak Toba telah dihantar ke sebuah perkampungan Orang Asli di Batu 16, Jalan Cameron Highlands. Beliau hidup bersama-sama Orang Asli di situ dan turut serta berladang, berkebun dan menanam sayur-sayuran. Beliau mengajar Orang Asli cara bertani yang lebih baik. Beliau juga membuka sekolah kecil dan mengajar kanak-kanak Orang Asli membaca, menulis dan mengira. Dengan cara yang dilakukan beliau, Orang Asli merasa tertarik hati untuk menganut agama Kristian.<sup>21</sup>

---

<sup>20</sup> Hasan Mat Nor, *Masyarakat Orang Asli dan Agama Kristian : Satu Kajian Terhadap Sejarah Perkembangan Agama Kristian dan Kesannya kepada Kehidupan Masyarakat Semai di Perak*, t.p, t.tp, t.t, hlm. 18

<sup>21</sup> *Ibid.*, hlm. 19 - 21

Selepas Alexander, gerakan pengkristianan ini dilakukan pula oleh *Batak Lutheran Missionary* yang diketuai oleh seorang paderi bernama Napitoepoloe. Beliau telah mengahwini perempuan Orang Asli dan berjaya mengkristiankan lebih daripada enam orang Orang Asli. Beliau juga telah berjaya mengasaskan sebuah sekolah rendah untuk Orang Asli dan menghasilkan tiga buah buku tentang agama Kristian dalam bahasa Semai ( Senoi ). Buku-buku ini masih lagi diedarkan secara meluas di kalangan Orang Asli sehingga sekarang.<sup>22</sup> Beliau juga telah berjaya mengkristiankan beberapa Orang Asli di Kampong Chenggong, Behrang Ulu, Selatan Perak. Beliau juga turut mengajar Bahasa Inggeris dan juga cara bertani yang lebih baik dan efektif kepada penduduk tempatan.<sup>23</sup>

Selepas kematian Napitoepoloe<sup>24</sup>, gerakan misionari Kristian dilaksanakan pula oleh orang Eropah. Namun demikian, usaha mereka ini kurang berjaya. Oleh kerana itu, mereka telah mengubah pendekatan dengan melantik Orang Asli sendiri untuk melaksanakan usaha misionari Kristian dengan diberi imbuhan yang menarik. Usaha ini dilihat sebagai satu kejayaan kerana Orang Asli lebih mudah dipujuk oleh suku kaum mereka sendiri. Usaha-usaha mereka ini, walau pun dilihat tidak mencapai kejayaan sepenuhnya, tapi dikira lebih baik dan lebih mencapai kejayaan berbanding usaha yang dilakukan oleh guru-guru agama Islam.<sup>25</sup>

---

<sup>22</sup> Iskandar Carey, *op. cit.*, hlm. 158

<sup>23</sup> Colin Nicholas (disusun dengan Anthony Williams-Hunt dan Tiah Sabak ) , *Orang Asli in the News : The Emergency Years ( 1950 – 58 )* , t.p, t.tp, 1989, hlm. 147

<sup>24</sup> Di dalam Akhbar *Singapore Standard* bertarikh 16.9.56 diberitakan bahawa Napitoepoloe telah pulang ke Indonesia pada tahun 1953. Sila lihat *Orang Asli in the News : The Emergency Years ( 1950 – 58 )*, hlm. 147

<sup>25</sup> *Ibid.* .

Di kalangan masyarakat Orang Asli Broga, agama Kristian diterima baik dan mendapat sambutan menggalakkan. Hampir 60 % penduduk di perkampungan ini menganuti agama Kristian semenjak tahun 1987. Sharip bin Tajam adalah orang pertama yang menganuti agama Kristian di Kampung Orang Asli Broga melalui peristiwa penyembuhan penyakit anaknya yang bernama Harun oleh seorang paderi Kristian. Beliau amat percaya bahawa Tuhan Jesus yang menyembuhkan anaknya itu.<sup>26</sup> Namun demikian, menurut Berin bin Udah yang merupakan Tok Batin perkampungan ini, peristiwa itu hanya berlaku secara kebetulan, di mana sebelum anak Sharip dilawati oleh paderi tersebut, anaknya telah beberapa kali dibawa untuk mendapatkan rawatan di hospital kerajaan.<sup>27</sup> Penulis juga mendapati anak Encik Sharip bin Tajam sebenarnya mengalami masalah kecacatan mental.

#### 4.3.1 Sebab-Sebab Penerimaan

Terdapat beberapa sebab kejayaan gerakan pengkristianan atau sebab-sebab penerimaan Orang Asli terhadap agama Kristian yang diperkenalkan kepada mereka. Antaranya adalah kerana gerakan misionari Kristian begitu tersusun rapi dengan dibiayai bantuan kewangan yang besar.<sup>28</sup> Selain itu juga, strategi dan pendekatan yang diguna pakai oleh mereka juga amat menarik Orang Asli untuk menganuti agama Kristian. Orang Asli dilantik menjadi pembantu

---

<sup>26</sup> *Supra*, lihat hlm. 56 – 58 bab kedua disertasi ini.

<sup>27</sup> Temubual dengan Berin bin Udah, Batin Kg. Broga, Mukim Hulu Langat pada 25 Jun 2000.

<sup>28</sup> Hasan Mat Nor, "Christianity and the Peripheral Community : A Malaysian Case", *The Journal of Sophia Asian Studies*, Bil. 12, t.p, t.tp, 1994, hlm. 153

paderi dengan diberi gaji serta imbuhan yang menarik.<sup>29</sup> Misionari Kristian juga turut memberi bantuan kewangan, kebendaan dan penyediaan tempat ibadat yang sesuai. Keadaan ekonomi Orang Asli yang agak ketinggalan, membuatkan bantuan sedemikian menyentuh perasaan mereka dan menyebabkan mereka memilih agama Kristian apabila dipujuk berbuat demikian.<sup>30</sup>

#### 4.3.2 Sebab-Sebab Penolakan.

Melalui soal selidik yang dijalankan, faktor di mana Orang Asli tidak mahu terikat dengan tanggung jawab keagamaan dan merasa bebanan melakukan ibadah dalam agama Kristian menjadi faktor penting keengganan Orang Asli Broga menerima agama Kristian.

Di samping itu juga, perasaan rendah diri terhadap taraf pendidikan seperti tidak tahu membaca dan menulis dan taraf sosial seperti kehidupan mereka yang berada dalam kemiskinan menyebabkan mereka merasa janggal untuk hidup bersama masyarakat Kristian di Malaysia.<sup>31</sup> Menurut data klasifikasi Kampung Orang Asli 1997 yang disediakan oleh Bahagian Penyelidikan dan Penerangan, JHEOA, Kuala Lumpur terdapat seramai 5 buah keluarga yang dikategorikan sebagai termiskin, 21 buah keluarga dikategorikan sebagai miskin dan 4 buah keluarga dikategorikan sebagai luar miskin di Kampung Orang Asli Broga.

---

<sup>29</sup> Lim Hin Fui, *op. cit.*, hlm. 60 & 61

<sup>30</sup> *Ibid.*

<sup>31</sup> Baharon Azhar Raffe'i, *Religion in Social Change among the Orang Asli*, JHEOA, KL, 1968, hlm. 7

#### 4.4 Islamisasi dan Kristianisasi di Broga

Islamisasi atau pengislaman merupakan usaha menjadikan manusia atau sesuatu sistem sejajar dengan ajaran agama Islam.<sup>32</sup> Kristianisasi atau pengkristianan pula adalah merupakan usaha mengkristiankan seseorang.<sup>33</sup> Islamisasi dan Kristianisasi sememangnya dua perkara yang saling bertentangan. Usaha Islamisasi di Malaysia sememangnya mendapat sokongan padu daripada pihak kerajaan. Dalam usaha-usaha para pendakwah Islam mendekati golongan Orang Asli, pihak kerajaan dilihat memberi bantuan secara langsung dan tidak langsung melalui JHEOA, JAKIM dan Jabatan Agama Islam Negeri.

Sementara itu, gerakan Kristianisasi di kalangan Orang Asli pula dilihat mendapat sekatan dan halangan secara tidak langsung. Melalui surat kebenaran kepada penulis dalam menjalankan penyelidikan di kalangan Orang Asli Broga dari JHEOA, Kuala Lumpur disertakan syarat-syarat mengadakan kajian di mana setiap penyelidik dilarang menyebarkan kepercayaan agama kepada masyarakat Orang Asli kecuali kepercayaan agama Islam sebagai agama rasmi negara Malaysia.<sup>34</sup> Namun demikian, walau pun ada halangan dan sekatan tertentu, pihak misionari Kristian telah berjaya juga mengkristiankan Orang Asli di Malaysia. Hasil usaha berterusan dan pendekatan yang bersesuaian dalam usaha pengkristianan di kalangan Orang Asli menjadi salah satu faktor kejayaan mereka.

---

<sup>32</sup> Teuku Iskandar, *et al.*, *op. cit.*, hlm. 501

<sup>33</sup> *Ibid.*, hlm. 713

<sup>34</sup> Lihat Lampiran G.

Hasil pemerhatian penulis, usaha-usaha Islamisasi dan Kristianisasi di Broga pada masa sekarang ini dilihat berjalan serentak. Namun demikian, dinilai dari sudut angka bilangan anutan agama di kalangan mereka, gerakan Kristianisasi di Broga dilihat lebih berjaya menarik minat Orang Asli. Dari hasil soal selidik yang dijalankan, beberapa faktor kejayaan mereka telah dikenal pasti. Antaranya ialah agama Kristian dikatakan lebih bertoleransi dengan adat dan pantang larang masyarakat Orang Asli Temuan terutamanya dalam soal pemakanan. Di samping itu juga, pihak gereja turut memberi perhatian penuh kepada penganut Kristian serta memberi bantuan material kepada mereka yang memerlukan. Selain daripada itu, pada musim-musim perayaan agama Kristian, kadang-kadang pihak gereja turut memberi hadiah berbentuk keperluan harian kepada mereka seperti gula dan beras.<sup>35</sup>

Sejarah kristianisasi di kalangan Orang Asli Broga mula menampakkan kejayaan di sekitar tahun 1987, iaitu selepas peristiwa penyembuhan anak Encik Sharip Bin Tajam. Pihak gereja berjaya menyakinkan sebilangan Orang Asli di Broga bahawa penyembuhan tersebut mempunyai perkaitan dengan kepercayaan terhadap Tuhan Jesus.

Di samping itu juga, penulis memerhatikan bahawa pihak gereja memberi sepenuh perhatian dalam usaha pengkristianan Orang Asli di Broga dengan terus berusaha mengkristiankan Orang Asli yang tidak mempunyai agama. Pihak gereja di bawah Pastor David Lim datang meninjau dan mengajar firman Tuhan di dalam

---

<sup>35</sup> Temubual dengan Encik Sharip bin Tajam, Ketua Masyarakat Orang Asli Kristian Broga, di kediamannya di Kampung Orang Asli Broga, Mukim Hulu Langat pada 28 Ogos 1999.

*al-Kitab* atau *Bible* dua kali sebulan dan akan bersama-sama penduduk mengerjakan sembahyang di gereja. Pihak gereja juga turut melantik Encik Sharip bin Tajam sebagai pembantu pastor dalam usaha mengkristiankan Orang Asli di Broga.

#### **4.5 Kepercayaan Tradisi Orang Asli Temuan dan Hubungannya dengan Ajaran Islam**

Hasil penelitian penulis, Orang Asli Temuan Broga dari segi sejarah asalnya tergolong dalam kelompok manusia yang berkepercayaan animisme. Mereka tidak mempunyai agama tertentu yang boleh memandu mereka membezakan antara yang benar dengan yang salah. Kepercayaan tradisi dan budaya hidup mereka dipengaruhi oleh pelbagai unsur animisme, Hinduisme, Buddhisme dan Islam.

Namun demikian, apabila Islam dan Kristian dianuti oleh sebilangan dari Orang Asli Broga, berlakulah pula masalah campur aduk antara ajaran agama baru yang dianuti dengan kepercayaan tradisi. Hasil pemerhatian dan penelitian penulis dalam soal selidik yang dilakukan, terdapat segelintir Orang Asli Islam Broga yang masih mempercayai unsur-unsur khurafat atau kepercayaan karut. Kepercayaan yang mengelirukan itu sudah pasti akan mengambil masa yang lama untuk dihapuskan kerana ianya seakan-akan sudah sehati dengan hidup mereka.

Kepercayaan terhadap semangat, hantu, hujan panas, pelangi, mambang kuning, celau dan ketulah yang mempunyai kaitan dengan kepercayaan terhadap makhluk halus atau kuasa luar biasa yang boleh mendatangkan mudarat kepada mereka adalah bertentangan sama sekali dengan ajaran Islam yang sebenar. Allah S.W.T berfirman <sup>36</sup>:

مَا أَصَابَ مِنْ  
مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ، وَاللَّهُ بِكُلِّ  
شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنِ  
تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾ وَاللَّهُ لَا إِلَهَ  
إِلَّا هُوَ عَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

Terjemahannya : “ Tidak ada sesuatu kesusahan ( atau bala bencana ) yang menimpa ( seseorang ) melainkan dengan izin Allah ; Dan sesiapa yang beriman kepada Allah, Allah akan memimpin hatinya ( untuk menerima apa yang telah berlaku itu dengan tenang dan sabar ) ; Dan Allah amat mengetahui akan tiap-tiap sesuatu. ( 11 ) Dan taatlah kamu kepada Allah serta taatlah kepada rasullullah, maka jika kamu berpaling ( daripada mentaati rasul kami, kamulah yang akan menderita bukan rasul kami ) kerana sesungguhnya kewajipan rasul kami hanyalah menyampaikan ( perintah-perintah ) dengan jelas nyata. ( 12 ) Allah, tiada Tuhan melainkan Dia, dan dengan yang demikian kepada Allah jualah orang-orang yang beriman wajib berserah diri. ( 13 )

Bagi mengatasi masalah ini, Orang Asli Islam Broga perlu diberi kefahaman bahawa mereka hendaklah meninggalkan unsur-unsur khurafat dan

<sup>36</sup> *Sūrah al-Taghābun* ayat 11-13

syirik dan hanya bertawakal kepada Allah S.W.T dalam menghadapi sebarang musibah.

#### **4.6 Kesimpulan**

Sebagai kesimpulan, dapatlah dirumuskan bahawa sebahagian besar daripada Orang Asli Broga telah pun menerima agama-agama besar seperti Kristian dan Islam sebagai anutan mereka. Agama Kristian lebih menarik minat Orang Asli untuk dianuti berbanding dengan agama Islam. Penerimaan agama Kristian di kalangan mereka telah menggambarkan kejayaan usaha missionari Kristian di Broga. Usaha dakwah Islamiyah pula hanya dilakukan oleh Penggerak Masyarakat JAKIM setelah lebih 10 tahun kemasukan agama Kristian di Broga. Kelewatan ini menyukarkan usaha pengislaman di kalangan Orang Asli Broga. Usaha-usaha dakwah Islamiyah perlu diterus dan dipertingkatkan lagi bagi menarik minat Orang Asli untuk mengenali Islam dan seterusnya memeluk agama suci ini.